

Realkompetansevurdering etter opplæring ved private skoler

Vi har mottatt henvendelse fra Utdanningsetaten i Oslo kommune om realkompetansevurdering etter opplæring ved private skoler.

TOLKNINGSUTTALELSE | 07.09.2023

Gjelder

- Opplæringslova - § 4A-3 Rett til vidaregåande opplæring for vaksne

Utdanningsetaten erfarer at fylkene håndterer dette på noe ulikt vis. Utdanningsdirektoratet har derfor valgt å ikke videresende brevet til Statsforvalteren i Oslo og Viken som regional veiledningsmyndighet.

Bakgrunn

Dere får flere søknader om realkompetansevurdering fra personer som går, eller har gått i et opplæringsløp hos private tilbydere. Dere har sett nærmere på praksisen med å gjennomføre realkompetansevurdering av vg1, etter at vg2 er gjennomført. Dere mener private tilbydere ikke skal kunne ta inn søkere med manglende kompetansegrunnlag på vg1. Dere viser til tolkningsuttalelser av 27.11.2020 og 28.08.2020 og til privatskoleloven § 3-1 andre ledd.

Dere ønsker en avklaring på hvordan dere skal håndtere søknader om realkompetansevurdering av vg1 i helse og oppvekstfag fra søkere som enten går på et privat tilbud på vg2/vg3 eller som har tatt eksamen i programfagene på vg2 og vg3.

Dere ønsker svar på følgende:

1. Kan vi avvise søknadene, og henvise søker til å melde seg opp til privatisteksamener eller skal vi gjennomføre en realkompetansevurdering?
2. Skal vi skille mellom friskoler og privatskoler, eller ha lik praksis for søkere til begge skoleslag?
3. Skal vi se til voksenrett/ikke rett?

Dere forstår det slik at fylker håndterer dette forskjellig, og håper på avklarende svar.

Vårt svar

Vi gjør oppmerksom på at vårt svar er generelt. Realkompetansevurdering er regulert i opplæringsloven § 4A-3 og i forskrift til opplæringsloven §§ 4-6 og 6-46. For å bli realkompetansevurdert er det et vilkår at vedkommende fyller 25 år i løpet av året. Personer under alderskravet har som hovedregel ikke rett på realkompetansevurdering.

Vi legger til grunn at deres henvendelse gjelder voksne (over 25 år). For ordens skyld vil vi likevel påpeke innledningsvis at det i de nasjonale retningslinjene for realkompetansevurdering av voksne, er åpnet for to unntak fra alderskravet. Vi går ikke nærmere inn på dette her, men viser til de nasjonale retningslinjene og til vår tolkningsuttalelse av 29.05.2020.

Dere viser til vår tolkning av 27.11.2020 (saksnr. 2018/17565), som gjelder realkompetansevurdering som sluttvurdering i videregående opplæring. Vi går ikke nærmere inn på denne problemstillingen, men fremhever at det ikke er anledning til å benytte realkompetansevurdering som sluttvurdering (standpunktvurdering, eksamener og fag- og svenneprøver) i vg3 yrkesfaglige utdanningsprogram, jf. forskriften § 4-11 andre ledd.

I det følgende svarer vi på spørsmålene deres fortløpende.

1. Kan vi avvise søknadene, og henvise søker til å melde seg opp til privatisteksamener eller skal vi gjennomføre en realkompetansevurdering?

Svar: Som nevnt er vårt svar generelt. Voksne som har rett til videregående opplæring har også rett til vurdering av realkompetansen sin, jf. opplæringsloven § 4A-3 femte ledd. Dette gjelder uavhengig av hvor de har tilegnet seg sin kompetanse. Som det fremgår av vår tolkningsuttalelse 28.08.2020 skal fylkeskommunen etter forskriften § 6-46 «vurdere om den voksnes formelle, ikke-formelle og uformelle kompetanse er likeverdig med den kompetansen som oppnås gjennom videregående opplæring. En persons realkompetanse kan derfor oppsummeres med alt den voksne kan. Hvor og hvordan kompetansen er ervervet, har ingen betydning.»

Hvor man har fått opplæring har altså i seg selv ingen betydning for om personen har rett til å bli realkompetansevurdert. Dette gjenspeiler formålet med realkompetansevurderingen, som er å anerkjenne en persons kompetanse vurdert etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet, uavhengig av hvor

og hvordan kompetansen er tilegnet/ervert. Hvorvidt realkompetansen skal godkjennes eller ikke, beror på en vurdering av om kompetansen er likeverdig med den kompetansen som oppnås gjennom videregående opplæring.

Dere kan altså ikke avvise søknader om realkompetansevurdering, så lenge søkeren har rett til en slik vurdering etter opplæringsloven § 4A-3.

2. Skal vi skille mellom friskoler og privatskoler, eller ha lik praksis for søkere til begge skoleslag?

Svar: I henvendelsen viser dere blant annet til privatskoleloven § 3-1 andre ledd, som gjelder inntak til videregående skoler. I tredje punktum fremgår det at hjemfylket «skal vurdere realkompetansen til ein vaksen søkjar før han eller ho kan takast inn som elev ved ein vidaregåande skole».

Det er litt uklart hva dere spør om her. Men sammenholdt med det vi har skrevet over, kan vi ikke se at det er grunn til å skille mellom privatskoler godkjent etter privatskoleloven (tidligere friskoler) og andre privatskoler.

3. Skal vi se til voksenrett/ikke rett?

Svar: Personer som ikke har voksenrett fordi de har brukt opp sin rett til videregående opplæring, kan også bli realkompetansevurdert. I slike tilfeller skjer dette ved at personen henvises fra NAV eller kommunen, jf. opplæringsloven § 4A-3 femte ledd andre punktum.

Personer uten voksenrett kan også bli realkompetansevurdert dersom de selv tar kontakt med fylkeskommunen og ber dette. I slike tilfeller må personen være forberedt på å betale for dette selv.

Dersom dere ønsker ytterligere avklaringer, ber vi dere om å ta kontakt med Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Vår referanse: 2023/6